DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Aşağıdaki türkü kıtasını okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Sınıfta yürütülen "Sözün Ezgisi" etkinliğinde bir öğrenci, gelin uğurlama türkülerini örnek alarak yazdığı aşağıdaki kıtayı ve kavuştağı tahtaya yazmıştır.

> ***Gelin Türküsü***
>
> *Kınalar yakılır gelin eline,*
> *Saz çalınır, hüzün düşer teline;*
> *Anasının gözü kalır yolunda,*
> *Gümüş bir kemer takılır beline.*
>
> *Kavuştak:*
> *Oy gideyim gideyim,*
> *Yâr evine gideyim.*
>
> *(Bu türkü sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kavuştaktaki dize sonu ses tekrarını tespit ediniz. Bu tekrarın türküye kattığı ahengi ve söyleyicinin duygusunu güçlendirmedeki etkisini açıklayınız.

1.2. Kıta ve kavuştaktan **iki isim tamlaması** ile **bir sıfat tamlaması** yazınız. Bu tamlamaların türkünün anlamına katkısını açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Meydanda Servi***
>
> *Öğle güneşi döker altınını taşlara,*
> *Bir servi durur meydanda, dimdik ve yalnız;*
> *Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar,*
> *Gölgesi uzar, uzar, sessiz bir nehir gibi.*
>
> *Kalabalık akar, kimse başını kaldırmaz;*
> *Servi bekler, sabırlı, eski bir bekçi;*
> *Kuşlar konar, göçer, mevsimler geçer,*
> *O hep aynı yerde, göğe yazılmış bir dize.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*
>
> *Servi: Divan şiirinde sevgilinin uzun ve düzgün boyunu anlatmak için kullanılan bir mazmundur.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde geçen aşağıdaki üç imgenin her birinin şiirdeki anlamını yazınız.

İmge	Şiirdeki anlamı
"Öğle güneşi döker altınını taşlara"	
"Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar"	
"göğe yazılmış bir dize"	

2.2. Servi, bu şiirde divan şiirindeki anlamından farklı bir anlam kazanmıştır. Servinin şiirdeki yeni anlamını bir dizeyle gösteriniz ve bu değişimi gelenekten moderne geçiş bağlamında açıklayınız.

3. Bir yapay zekâ aracı, sınıf için hazırladığı çalışma notunda aşağıdaki gazeli incelemiş ve bir inceleme paragrafı yazmıştır.

> ***Gazel***
>
> *Gönül seni gördüğü günü anar her gün yine,*
> *Ayrılık odu ile bu can yanar her gün yine.*
>
> *Gözlerim yolunda kalmış, bekler durur,*
> *Her sesi senin sesin sanar her gün yine.*
>
> *Ayrılık bir hançerdir, sinemde durur,*
> *Yaralı gönlüm sızlar, kanar her gün yine.*
>
> *Gece uzun, yol uzun, gözümde uyku yoktur,*
> *Seher vakti dertli gönül uyanar her gün yine.*
>
> *Dalgın bu sevdadan usanmaz, yorulmaz derler,*
> *Yolunu gözler de dertlere dayanar her gün yine.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *(Bu gazel sınav için yazılmıştır; "Dalgın" kurgusal bir mahlastır.)*

Yapay zekânın inceleme paragrafı:

> *(1) Bu gazel beş beyitten oluşmaktadır. (2) Şiir, dörtlük nazım birimiyle yazılmıştır. (3) Şiirin kafiye düzeni aa bb cc dd ee biçimindedir. (4) Gazelde söyleyici, sevgiliye duyduğu özlemi ve ayrılık acısını dile getirmektedir. (5) Her beytin ikinci dizesinin sonunda tekrarlanan "her gün yine" sözü nakarattır. (6) Gazelde ayrılık, hançere benzetilerek somutlaştırılmıştır.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Paragraftaki altı iddiadan **üçü yanlıştır**. Yanlış iddiaları numarasıyla yazınız ve her birinin **neden yanlış olduğunu** gerekçesiyle açıklayınız.

3.2. Gazelin **matla** ve **makta** beyitlerini yazınız. Her birinin gazeldeki yerini ve taşıdığı özelliği açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4. Bir lise öğrencisi, "Kelimelerin Ritmi" teması kapsamında tuttuğu okuma günlüğüne aşağıdaki şiiri kaydetmiş ve şiirle ilgili bir not almıştır.

> ***Yağmurun Dili***
>
> *Yağmur çeker kendini içine,*
> *Damla damla düşer taşa, duvara;*
> *Bir türkü gibi siner gecenin*
> *Karanlık sokaklarına, avlulara.*
>
> *Sormaz kimse neden geldiğini,*
> *Neden durduğunu, neden geçtiğini;*
> *Yağmur bilir yalnız kendi dilini,*
> *Söyler onu taşa, toprağa, suya.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Öğrencinin okuma notu:

> *"Bu şiiri okurken içimde farklı duygular uyandı. Yağmurun 'kendi dilini' bilmesi bana çok anlamlı geldi. Ama şiiri hangi bilim ya da sanat dalıyla ilişkilendirebileceğimi bilemedim."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Birinci aşama: Kendinizi şiirdeki söyleyicinin yerine koyunuz. Bu şiiri okurken hissedebileceğiniz **iki duyguyu** yazınız.

4.2. İkinci aşama: Yazdığınız duygulardan **her birini**, şiirden **birer dize** göstererek açıklayınız.

4.3. Şiiri bir **bilim ya da sanat dalıyla** ilişkilendiriniz. Şiirden **bir dize** kanıt göstererek bu ilişkiyi açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Sınıfta yürütülen "Kelimelerin Ritmi" teması etkinliğinde öğrencilerden aşağıdaki öğretici metni yönergeye göre kısa bir hikâyeye dönüştürmeleri istenmiştir.

Öğretici metin:

> *Göç, insanların daha iyi yaşam koşulları aramak amacıyla bulundukları yeri bırakarak başka bir yere yerleşmesidir. Tarih boyunca pek çok topluluk, kuraklık, savaş ya da ekonomik sıkıntı gibi nedenlerle yurtlarını terk etmek zorunda kalmıştır. Göç eden bireyler yeni çevrelerine uyum sağlamaya çalışırken hem eski alışkanlıklarını hem de yeni yaşam biçimlerini bir arada taşırlar. Bu durum, kültürlerin birbirini etkilemesine ve zenginleşmesine zemin hazırlar.*
>
> *(Bu metin sınav için yazılmıştır.)*

YÖNERGE

1. Öğretici metnin ana düşüncesini doğrudan söylemeden olaylar aracılığıyla sezdiriniz.
2. Hikâyenizde öyküleyici anlatımı kullanınız.
3. Hikâyenizde en az bir eksiltili cümleye yer veriniz.
4. Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına uygun yazınız.

Bir öğrencinin taslağı:

> *Sabah erkenden yola çıktı Demirci Hasan. Arkasında bıraktığı köy, ufukta küçücük bir nokta ya dönmüştü. Yıllarca çalışdığı topraklar artık başkasına kalacaktı. Yeni şehirde ne iş bulacağını, nasıl geçineceğini bilmiyordu. Bavulunda annesinin el işlemeleri ve dedesinden kalma bir bıçak vardı; bu eşyalar onun için geçmişin simgesiydi. Sivastan kalkan otobüs akşamüstü şehre vardı. Hasan, amcasının verdiği adresteki kapıyı çaldı ama içeriden ses gelmedi. Kapının önünde oynayan çocuklara baktı. Kimdi bu insanlar. Sonunda kapıyı yaşlı bir komşu açtı ve onu “Hoş geldin evladım!” diye karşıladı. Hasan'ın içinde birşey çözüldü o an: Yeni hayatı, eski hayatının devamı olabilirdi.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Öğrencinin taslağında **beş** yazım ve noktalama yanlışı bulunmaktadır. Bu yanlışları aşağıdaki tabloya yazınız ve her birinin doğru biçimini belirtiniz.

Yanlış biçim	Doğru biçim

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. Taslakta, yönergedeki kurallardan biri hiç uygulanmamıştır. Uygulanmayan kuralı yazınız ve taslaktan seçtiğiniz bir cümleyi bu kurala uygun biçimde yeniden yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif